haigeid tallitama. Ka noori tohtrid oli meie Suurwürstina oma kulu peal senna läkitanud, ja muretses emaliku hoolega igapidi nende — eneselle otsekui kaswandlapsiks wõetud — armutöö tegijate eest. Nõnda läks wiimaks Prantsuse maalt naisterahwast senna, lahingi wäljal närtsinud wendasi toibutama. Arstid ja haiged saiwad naisterahwa abiga mõnda kergitust, nõnda kui tuimaks läinud laatsaretti teenrid uut kiirust, kui nad nägid, mis hoolelikult ja tüdimata naised öösd ja pääwad omas teenistusses olid. Ei jõua halastuse tööl kuskil üks mees naisterahwa wasta, kelle eluseaduseks Jumal seda on loonud, igaskohas nõdrasi ja hädalisi toetada. Juba ema armastus lapse wasta wõib seda asja selgest tähäntada.

Kes ial oma silmaga näinud, ehk korra nägijate suust kuulnud, mis raske niisugune halastuse teenistus suurtes laatsarettides on, se wõib elawa meelewaimu abil mõtes hõlpsalt arwata, kui suur se armo-ohwer oli, mis need kristlikud öed hädaliste kasuks on wiinud. — Alaline hoigamine öösd ja pääwad, kus mõned surmoga wõitlewad, teised hinge heites walu kääst peasewad; haisewad haawad, rasked tõbed, mis hõlpsalt terwe külge hakawad, lühidelt: kõiksugused koledused on söa-laatsarettides leida. Aga nende hirmutused ei jõudnud armutööl wäsimata naisterahwast kuskil kinnitada. Elaw uks Jumala abi peale, kes neid siin surejate ja haigede keskel niisamoti wõis hoida, kui kodu waikses kambris, andis neile rammu, raskest teenistust täita, ja toetas nende nõdra keha kindla tahtmise wõimu läbi, et tõbede wimm nende külge ei hakanud. Eks saanud siin igapääw awalikuks, kuda Jumal ka nõdrade sees wägew wõib olla. Üks pehmesüdamega, hellitusel kaewatud naisterahwas, kes tänini were piieka ja haawa nähäs silmad kohkudes ärakäänas: puhastas ja sidus siin kõige suuremaid haawu oma käega, ehk pesi haisewad mäda, kui oleks paljas ila olnud. Jah, mõningad olid juba lühikese aea pärast nõnda julgeks läinud, et laatsarettidest lahingi koha tigidalle läksid, kus nemad arstidelle abiks olid, kui puruks lastud käsi ehk jalgu keha külleşt mahaleigati. — Kui mitu ja mitusada tänuliku südameid saawad nende armutööd õnnistama, kellele need halastajad öed walutundidel otsekui taewast tulnud kõrgemad loomad näitasid, kes neile keele kastet, arstirohtu ja toitu andsid, troostiliku ema kombel lahkest nendega kõnelesid, ja öösd ja pääwad wäsimata abiteenistust toimetasid.

Niisugusest elawaks läinud usu wiljast nääme awalikult, kuda igal maal ja igas rahwa sugus tõtelikusi Kristuse järelkäijaid leitakse, kes ei mite sõnades waid tegudes ristlase kombeid tunnistawad. Kuda ennest juba korra ütlesin, ei tehtud siin kellegille wahet, ega küsitud hädalise kodu, waid leidis igaüks, kas ta Wenelane, Inglane, Prantslane, Turklane ehk muu oli, kui hädaline abi, niipalju kui nõdra inimese jõud aidata wõis. — Kes tohib seda kuuldes, kitsikssüdamlikus arwus, nüüd weel ütelda, et tänase rahwa keskel leigem usutunnistus elab, kui enne on olnud.

Enne kui ettemääratud arwust kogemata pikemaks läinud sõa-jutustust lõpetan, käänan weel korra tee rada oma maa murule tagasi. Ilja aego tõiwad seitungi sõnumid ühest meie maa mehest, kelle nägo wiimati ühes Wenekeele trükitud ja merewää tuluks wäljaantud raamatus ülesmaalitud oli. Hinrik Numa, Tori wallast Perno maakonnast, kes 1835 rekrutist antud, praego paadi-mees 23mas merewää jaus sõalaewa „Rossia“ peal teenib. Tema on kahekümne aastases teenistusses merewäät palju teekäikisi merel käinud ja palju tarkust endale korjanud, ja kituse wäärt wirkuse läbi omas seisusses, nõnda kui oma auusa elukombede läbi kõige laewameeste poolt austust ja armastust leidnud. Tema sõna sai sellepärast teistest sõaseltsilastest ika tähelepandud ja tema nõuu wastatõrkumata täidetud. Igaskohas, kus hädaohtu nähtawal, oli Hinrik esimene platsil ja kui Inglaste ja Prantslaste ühendatud merewägi 28. ja 29. Einakuu pääwal 1855 Sweaburgi linna tuliste kuulidega, tulepombidega ja rakeetidega kiu-